

Ағбанның паза Хакас Чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы ИОНАФАННЫҢ чахсы сөс пиргенінен сығарылча

ХАНДЫХ АЙЫНЫҢ 23-ЧІ КҮНІНДЕ - ИҢ АП АРЫҒ ҮС ОМАЛЫҒ ХУДАЙНЫҢ КҮНІ

Христостың үлүкүннер удур-төдир алтын илчирбенең палгалыстырыл парған осхас полчалар. Христостың Тірілізі соонда, хырых күн пазынаң, - Хан Худайның Өөрлесеңі, аның соонда, - Үс Омалығ Худайның үлүкүні.

Хан Худайның Өөрлесеңі үлүкүнге христостыңларга угаа тың өрінерге кирек полча. Че, хайдаг нимес өрінерге? Пістің Арачылағычыбыс, пісті халғыс салып, піске, кізі польп, көрінчкеткен Позынаң Тигірзер Өөрлесеңкен, хайдан Ол хатабох пісер Килер. Че, Ол икінчизін амырзар хазыр Чаргычы польп, Килер.

Хан Худай Тигірзер пісті ачыга кир салар үчүн, Өөрлесең, че пісті арачылап халар үчүн, Ол пісті халғыс салган. Прай Аның чуртазы паза чирде чайап салган киректері пістің арачылан халарыбысха тузаны пир салар.

Піске хынып, Ол Тигірдең Түскен, анаң кізілернең хада чуртап алып, пістің үчүн, Ол пос көннинең Позын Кірөске салыбысхан, идөк піске хынып, Ол Тигірзер Өөрлесеңкен. Ол Позының үгренчелеріне чоохтаан: «артың полар, сынап Мин Тигірзер Өөрлесең, Мин андар сыхпазам, Часхарыгычы сірерзер килбес: че, Мин андар парзам, андада Мин Ап-арығ Хутты сірерге ыс пирем (Ин. 16, 7). Хан Худай Позының орынына - Позына тинни полчатхан Часхарыгычы-Ап-арығ Хутты піске ыс пирер үчүн, Өөрлесеңкен, паза ап-арығ илчелерге паза Худайга сын кізілерге, олар ачыга пастырчатсалар, сүрдірчелер, прайзың часхар салар үчүн, Ол Тигірзер Өөрлесеңкен. Мынзы өріністің пастағы сылтаа полча. Өөрле, Өөрле, Хан Худай, піске Часхарыгычыны Түзір пир!

Паза Хан Худай Тигірзер анын үчүн Өөрлесеңкен, иди күн чили, пісті Позының чахсы күзінең чарыг салар үчүн. Хайди күн, хон парза, хараа позының харасхызынан тигірни паза чирни чаабысча, че, хачан күн сыгып, көдірлчетсе, тиксі тигірнең паза аның алтындагызынан харасхы тизібісче, анаң күннің сустары тилекейні хайхастыг чарыдыбысча, идөк пістің сағыстыг Күнібіс - Христос чирде чуртаанда, Позының Худайлыг чарин пиргелекте, ол тусха читіре тиксі чир үстүнде Худайны пілбесеңінің харасхызы эленген; че, хачан Ол Позының хомдызынаң тургып, Тигірзер Өөрлесеңкенде, Аның Худайлыг чарии, тигір сағыны чили, тиксі чир үстүн чарыдыбысханда, - тиксі тилекей Худайны чахсы піліп алар Чарыхнаң өтіре чарыдыл парган.

Хан Худай өөртін піссер көрер үчүн, Тигірзер Өөрлесеңкен, хайди Адазы палаларыңар көрче, хайди Хадарчы хадарчатхан хойларың характары узында тутча, хайди хус палаларың хадарча, паза, хайди чаа Пазы Позының чаалыг сириин харапча, иди полганың на көр таап алып, полганының на кирексінізін сизін салып, польс пирер үчүн. Хайди хан, позының саны чох чаачыларың чыып алып, пөзік орынзар сыгып, өөртін оларзар көріп, оларның чинізіне өрінче, чиндірчелер, оларга

табырах пользыгыны ыс пирче, сах идөк пістің Хан Худайыбыс, Ханнарның Ханы, Хайзының чирде чааласчатхан Тигірибі паза сын христостыгылары пар, Тигірзер Өөрлесеңкен, андартын полганының на чинізін көр салар үчүн, чазыпчатсалар, Позының холларың тузында пирерге, - андарылчатханнарны, тургызып, ыырчынаң тогыр күрезерге күс кир пирерге, паза пісті сүрчеткеннернің чолын тулгап саларга.

Илігкүн - иудейлернің ин не улуг үлүкүні. Пу күнде кізі төліне Синай тагда Худайның Чозагы сыйлалганы сагысха кирілче, хайзын еврей чоны Египеттегі пазыда 40 чыл польп алган соонда, 50 күн пазынаң алып алган.

Үзінчү сагатта, Сионның төрінде, хайда Хан Худай Тигірзер Өөрлесеңкені соонда, илчелер Худайга алданарга чыылыс парчаннар, кинетін, Тигірдең күүлес истіл сыххан,

Христостың үгренчелері, пічк пілбес олаңаң кізілер, кинетін, пасха тілдернең чоохтан сыхханнар. Анда чыылыс парган кізілернің полганы ла позының тілін Худайзар хыгырчанның аазынан сыхчатханын искен, хайзы Худайны аның тілінең сабландырған. Анаң хайхас хорыгысха айлан парган, иди, хайпире хомай сағыстыг кізілер, илчелерге күліп, «илчелер арага ізіп алганнар», теенер (Деян. 2, 13). Андада Петр илчү пастагызын на Худайзар хыгырчан сөзін тутхан, хайда иргі тустагы ухаанчыластар тол парганнар, паза кізі төлін арачылир худайлыг кирек тол парган, хайзын чирде хазаттыр салган соонда, Тіріл парган Хан Худай толдыр салган, теен Петр илчү. Христостың соонча парарга хыгырған сөс олаңаң паза хысхацах полган, анзы Ап-арығ Хуттың Петр илчүнің аазы пастыра, ол сөстерні искеннернің чүректерін өтіре парып, оларның саба хылыңчатханын саңай утхан. Аны истіп, «оларның чүректері нымзап парып, Петрнаң паза пасха илчелернең сурастырғаннар: «Харындастар, піске нима идерге кирек?» «Ачырганып, Худайга алданынар, паза полганы ла Христостың адына кирөстелзін, иди Ап-арығ Хуттаң сыйыхты алып аларзар», - нандырган Петр илчү. Аның соонда, хайзылары «ол сөстерні постарының чүректеріне алын салганнар», Хан Худайга пик киртіністіг пол парып, кирөске түскеннер. Пу күнде Христостың Тигірибіне «үс муңча кізі пірік парган» (Деян. 2, 37-41).

Иди, киртініс чоhtarны Ап-арығ Хуттың өрінізінең утып алып, пу күн өріністіг тоозыл парган.

Иисус Христос Позының үгренчелеріне Ап-арығ Хутты үс хати сыйлаңаң: чобалар алнында - көрінмин (Мф. 10, 20), Тіріл парган соонда, - үбүрп (Ин. 20, 22), паза пүүн - Аны сыннаң көріндіріп.

Ап-арығ Хут түзіп, илчелернің хуттарына кіріп, Позының күзінең толдырып, оларны пик паза күстіг идібіскен.

Ап-арығ Хут алында даа кізі төлінде полган: ухаанчыларда, патриархтарда паза прай арыг хуттыг кізілерде; ол чох пир дее сын паза чалахай киректер иділбеченер. Аның күзі илчелерге кір парганы - кізі төлін арачылап халарында ин не өөн кирек полча.

Ап-арығ Хут Арачылағычының пастап салган киресен толдыр саларга Килген: илчелер пастыра Чахсыхабарны прай амырга искір салар үчүн, паза кізі төліне Худайның сыйыхтарың пир салар үчүн, хайзын Худай Оолгы Позының чобалызы пастыра толынып алган.

Үс Омалыг Худайның үлүкүнін илчелер тургыс салганнар, паза аны христостыгыларга үлүкүннирге чахып салганнар (Кор. 16, 8).

Христостың Тигірибі Үс Омалыг Худайны аарласнаң сабландырды, пістің көннөбіске кир салча, аннаңар піс иди сарнирга кирекпіс: «Пасталганы чох Худай-Адаа, паза Аннаң хада пасталганы чох Оолгына, паза сыннаң хада полчатхан Ин Ап-арығ Хутха» тіп.

Ап-арыгы Иоанн Златоуст

Ол чирзер Түскен, анаң Тигірзер Өөрлесеңкен, прай тигірлердең пөзік Тигірзер (Еф. 4, 10). Иди, алында пирдесең Тигірге сых полбаан, - сын паза арыг даа полган ползалар; че, хачан пістің Хан Худайыбыс, Кізе айлан парып, Тигірзер Өөрлесеңкенде, Ол прай чоннарның төліне Тигірзер көдірлчел чолны салыбысхан. Ол чолча, Христостың соонча прай өбеке-адаларның, ухаанчыларның хуттары, төбіркедегі айна чиринең сыгып алып, Тигірзер көдірлчел сыхханнар: илчелер, ап-арыгычлар, чобагычлар, Худайга киртіністі азы чарлапчатханнар; амгы тустарда - прай Худайга сын кізілер, хайзылары Христостың соонча парчалар. Тигірзер сыгып алар чол амды прайзына пілдістіг. Аргаастанманар ла андар көдірлчел аларга, христостыгылар! Хан Худай Тигірдегі ізіктерні піске ас пирер үчүн, Өөрлесеңкен!

Чабал киректі ит салган кізее, хайзы позының пырозын, ачырганып, искірген, Хан Худай теен: «пүүнөк, Миннең хада, Худайның садында поларзың» (Лк. 23, 43). Тигірзер Өөрлесеңінен сыгара, Тигірнің хаалхаларың прай Худай кізілеріне Ол азыбысхан.

хайзы тураа тол парып, ибкір чирлерде идөк истілген.

Түрчеден кииде от тілдері көрнібіскеннер, анаң илчелернің пастарына түзіп, чарааннар, че, оларны өртебесеңнер. От тілдері илчелернің пастарына түзіп, оларның істілеріне кіріп, оларның хуттары Ап-арыг Хуттан тол парган. Көрінмес Ап-арыг Хут, көрінер пол парып, хайхас иткен, иди, Ол Позын, от польп, көртискен.

Ап-арыг Григорий Богослов илчүнің сагызынаң, - «хайди Худай Оолгы, көрініп, Түскен, сах идөк Ап-арыг Хутха көріндіре Түзерге кирек полган».

Илчелернің хуттарында Худай оды көй сыхханда, кізі төліне илбек паза чахсы киректерні Худай сыйлааны үчүн, Аны махтапа паза сабландырып, постарының чахсы сөстерін Худайга ысханнар. Паза полганы ла, чахсы сыйыхты алып алганда, алында пілбесен тілдернең чоохтанып пастаан. Анзы илчелерге Ап-арыг Хуттаң сыйых полган, хайзыларына Чахсы Хабарның сының тиксі амырга тардарга кирек полар.

Тигірдең түскен күүлес Сионның төрінзер көп иудейлерні чыып алган. Олар сагыбаан хайхасха үрүкеннер;

ЕПАРХИЯНЫҢ ЧУРТАЗЫНДАҒЫ КИРКЕТӨРНІҢ ПАЗА

АРКАЛАЙНЫҢ ХУДАЙҒА ТОЛДЫР САЛҒАН ТОҒЫНЫСТАРЫНЫҢ ИЗБЕРІЗІ

Сілікер айының 5-чі күнінде, Ағбан епархиясының прай Худай тураларында Илбек үлүкүннің Худай тоғыныстар ирткеннер.

Спасо-Преображенской кафедралық соборда Худайға тоғынысты толдыр саларына Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан устаан. Хараа, Худай туразы ибіре, кірөстіг чөріс полған.

Сілікер айының 5-чыы күнінде, Христос Тіріл парғанын үлүкүннечен күнде, Худайға тоғынып алған соонда, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан үлүкүнге чыылыс парған кізілерге хызыл нымырхаларны сыйлаан.

Сілікер айының 6-чы күнінде, Чарых Понедельникте паза ап-арығ илбекчобагычы Георгий Победоносетті хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралық соборда Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 7-чі күнінде, Чарых Вторникте, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Ағбандағы Никольской (иргі) соборда Худайға тоғынысты толдыр салған. Худайға тоғынып алған соонда, Худай туразы ибіре кірөстіг полған.

Сілікер айының 8-чі күнінде, Чарых Средада, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты Хара-тастағы Худай Ічезінің Төресені Худай туразында толдыр салған. Худай тоғынып алғанда Худай туразы ибіре кірөстіг чөріс полған.

Сілікер айының 8-чі күнінде, Чиіс Күннн үлүкүннечен күннің таңдади, Ағбандағы Чиіс паркында чаа сабланызы Мемориалында чаа-йахтар поомнары салылған. Ағбан епархиясына чаачылар хумартхылазының алнында чаа-йахтыг поомнарны улуг абыс Александр Ильин паза Георгий Жаткин абыс салғаннар.

Сілікер айының 9-чы күнінде, Хакас Республика МВД-зындағы илбекчобагычы Дмитрий Солунскийнің адынан Худай туразында Худайға тоғыныс толдырылған.

Сілікер айының 9-чы күнінде, Чиіс Күннн, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Ағбандағы Благовещенской Худай туразында Худайға тоғынған.

Сілікер айының 10-чы күнінде, Худай Ічезінің «Живоносный источник» иконазын үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Черемушкидегі Вознесенский Худай туразында Худайға тоғынысты толдырған. Худайға тоғынып алған соонда, Худай туразы ибіре кірөстіг чөріс полған паза сугның кічиг ап-арыглазы толдырыл парған.

Сілікер айының 11-чі күнінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан аркалай резиденциясындағы Худайгасын Сергей Радонежскийнің адынан Худай туразында Худайға тоғынған.

Сілікер айының 11-чі күні, иирде, Фома илчіні Хан Худайның Тіріл парғанына киртіндіргенін сагысха кирчен күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Тываның Хызыл саарындағы Воскресенской кафедралық соборда Худайға тоғынысты толдыр саларына устаан.

Сілікер айының 12-чі күнінде, Хызыл епархиясының пайзаңстоллыг үлүкүннелген. Кореяның архиепискобы Феофанның хыгырганынаң, хайзы сагам Хызыл епархиясынаң устагача, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафанна хада, Воскресенской кафедралық соборда Худайға тоғынысты толдыр салғаннар. Худайға тоғынып алған соонда, Худай туразы ибіре кірөстіг чөріс полған.

Сілікер айының 13-чі күні, үреп парғаннарны сагыста тутчаң Радоницаның таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралық соборда Худайға алданған.

Сілікер айының 14-чі күнінде, үреп парғаннарны сагыста тутчаң күнде - Радоницада Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралық соборда Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 15-чі күнінде, ап-арыгычы Илбек Афанасийні хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан аркалай резиденциясындағы Худайгасын Сергей Радонежскийнің адынан Худай туразында Худайға тоғынған.

Сілікер айының 15-чі күнінде, Ағбандағы Голгофо-Распятской кірөстечен Худай туразында Ағбандағы сидік олғаннарның технической училищезінің үгречілері кірөске түзіп алғаннар.

Сілікер айының 17-чі күнінде, 48-чі чазын апарчаадып, улуг абыс Рустик Мшенецкий чирдегі чуртазын тоос салған.

Сілікер айының 18-чі күнінде, ап-арыгыч илбекчобагычы Иринаны хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Изербельдегі Худайгасын Сергей Радонежскийнің адынан Худай туразында Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 18-чі күнінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан чирдегі чуртазын тоос салған Рустик Мшенецкий улуг абыстың хомдызы хыринда панихиданы толдыр салған.

Сілікер айының 18-чі күні, иирде, ап-арыгыч миролыг ипчілерні, Худайгасын Иосиф Аримафейскийні паза Худайгасын Никодимні хумартхылачаң күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан

Спасо-Преображенской кафедралық соборда Хараагы Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 19-чы күнінде, ап-арыгыч миролыг ипчілерні, Худайгасын Иосиф Аримафейскийні паза Худайгасын Никодимні хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Константино-Еленинской Худай туразында Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 19-чы күнінде, Саяногорсктын Троицкай Худай туразында наа тоозыл парған Рустик Мшенецкий улуг абысты сын чирзер үдечен Худайға тоғыныс толдырыл парған.

Сілікер айының 20-чі күні, иирде, чахсыхабарчы илчі Иоанн Богословты хумартхылачаң күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралық соборда Хараагы Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 21-чі күнінде, чахсыхабарчы илчі Иоанн Богословты хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Харатастағы Иоанно-Богословской Худай туразының пайзаңстоллыг үлүкүннн күнде Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 21-чі күні, иирде, ап-арыгыч паза хайхасчайачаң Николайның, Ликия Мирінің архиепискобының ап-арыг сөөгін Мирден Бар саарзар Көзіргенін үлүкүннечен күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, Градо-Абаканская Худай туразының хутхадарчыларынаң хада, Хараагы Худайға тоғынысты Ағбандағы Никольской (иргі) соборда толдыр салған.

Сілікер айының 22-чі күнінде, ап-арыгыч паза хайхасчайачаң Николайны, Ликия Мирінің архиепискобының ап-арыг сөөгін Мирден Барзар Көзіргенін үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты Ағбандағы Никольской (иргі) соборда толдыр салған.

Сілікер айының 23-чі күні, иирде, ап-арыгыч апостолгатиң Мефодийні паза Кириллні, славяннарны Худай чарианаң чарыт салғаннарны хумартхылачаң күннің таңади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан

Спасо-Преображенской кафедралық соборда Хараагы Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 24-чі күнінде, ап-арыгыч апостолгатиң Мефодийні паза Кириллні, славяннарны Худай чарианаң чарыт салғаннарны хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралық соборда Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 24-чі күнінде, ап-арыгыч апостолгатиң Мефодийні паза Кириллні хумартхылачаң күнде, ідөк славяннарның пічинің паза культуразының Күннннде Хакас чирінің кінсаарында кірөстіг чөріс полған.

Сілікер айының 25-чі күнінде, ап-арыгычобагычы Ермогенні, Москваның паза тиксі Орыс чирінің патриархың, хайхасчайачаңны хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан 35№ Федеральной түзедігліг учрежденіздегі ап-арыгычобагычы Ермогеннің адынан Худай туразында Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 25-чі күні, иирде, чазып парғанның Нидилезі таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралық соборда Хараагы Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 26-чі күнінде, чазып парғанның Нидилезінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралық соборда Худайға тоғынысты толдыр салған.

Сілікер айының 29-чы күнінде, Илігкүнннн Ортазында, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралық соборда Худайға тоғынысты толдыр салған.

Хандых айының 1-гы күнінде, ап-арыгыч чахсыкиртіністіг илбек пиг Дмитрий Донскойны хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хакасиядағы 28 № Федеральной түзедігліг Устааның (Ағбан пилтіріндегі) Дмитриевской Худай туразының пайзаңстоллыг үлүкүнннде Худайға тоғынған.

Хандых айының 1-гы күні, иирде, ап-арыгыч хайхасчайачаң Алексийнің, Москваның паза тиксі Орыс чирінің митрополидінің ап-арыг сөөгі Таабыл парғанын үлүкүннечен күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралық соборда Хараагы Худайға тоғынысты толдыр салған.

Хандых айының 2-чі күнінде, ап-арыгыч хайхасчайачаң Алексийнің, Москваның паза тиксі Орыс чирінің митрополидінің ап-арыг сөөгі Таабыл парғанын үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Спасо-Преображенской кафедралық соборда Худайға тоғынысты толдыр салған.

Хандых айының 2-чі күні, иирде, Худай Ічезінің Владимирской иконазын паза ап-арыгыч апостолгатиң Константин ханны паза аның ічезі хан-ипчі Еленаны хумартхылачаң күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Градо-Абаканская Худай туразында Хараагы Худайға тоғынысты толдыр салған.

СЫБЫРА ИПТИГ ТІЛІГ ПОЛАРҒА КҮСТӨНІҒЕР

Пістің чуртазыбыста хомай сарибыс паза иптіг тудынарыбысты кинек итчекен ниме анзы - чабал хырызынғаны. Сынап алында чабал хырызынғаны өбөнінде ізесілернің паза постарын төбін түзір салған тонағчыларның чабал тілі полған полза, амды аннаң прайзы даа тузаланар пол парған, иди орыс тілі ол чабал сөстер чох тілге дее киліспинче тіп, аны піске күстең тіл алызарға кир салғаннар.

Амды хырызыныстың тархынының чилегезін көр көресенер, - ол прай даа чоннарның иргі тустарда тузаланған хомай, чииркестіг сөстері полған. Ол «чызыг сөстер» Павел илчі поэмының тузында пасханох. Х.Т. IV-ці чүс чылда ап-арыгчы Иоанн Златоуст иди чоохтанған: «Хачан кемде хырызынча, андада Хан Худайның Пайзанстолы хырындағы Худай Ічезі Позының алданыстыг Чаабындызын чабал тілліг кизінен хыйа алыбысча, паза Позы аннаң хыйа парыбысча, паза хырызынчатхан кизи поэмың ічезін чабаллааны үчүн, олох күн поэзы харғат салча. Аннаң ол кизи, чабал сөстерінен хыйа саппаанда, аннаң хости одырып, азыранарға, ізерге чарабинча». Аннаң ап-арыгчының сөстерін пазыбыста пик пас саларға кирекпіс.

Че, нимезінен артыг полча чабал сөс? Нога имнег кирсенде тузаланчатхан сөстер, тілбестезе, адирға чарабас хомай паза уйадыстыг сөстерге айлан парчалар? Прай даа чоннарның тілінде ол нимені адапчатханың полча, - өбөнінде кизінің ызых иди паза төл чайачаң орыннары.

Варнава (Беляев) епископ иди пасча: кірліг сөстер - «көп худайлыгларнаң алылған хомай ниме. Ол өбөнінде, Иргі Іскеркідегі чонның көп худайларына тогынатса, тузаланчатхан сөстері полған, хайзылары сайтанны хыгырынып паза чир түбіндегі хара күсті тартынып, сайбах худайларын Ваалны, Астартты паза пасхазын сабландырчатса, тузаланчатхан, иди олар Хамның төліне читкеннер».

Иргі Вавилонда, Ханаан чирлерінде, хайда көп худайларға ызыхха час палаларны салчатсалар, сайбахтанып паза соох хайынып, ол чабал паза кірліг сөстернең ахсанчаннар, соонаң олар хырызынчаң сөстерге айлан парғаннар.

Иди, кизи хырызынчатса (сағынмин даа), айна күстерін тартынып, ол сас көп худайлыгларның пазырынызына пірік парча. Пилдістіг, Ханаандағы чон, Худай көннінен, еврейлерге чааладып, санай чох иділ парған. Мынзы пилдізі чох хатыглас нимес, че Худайның сыннан хазырланғаны - чабал хылыңғаннары паза чазыхха пазырынғаннары үчүн, Худайның хатыгласы ызыл парғаны.

Андаг иргі чоох пар - хырызынысты Орыс чиріне монгол-татарлар кир салғаннар тіп. Күлкүстіг полар иди тиирге, алында арыг паза пөзік үгреділіг орыстар полғаннар, хайзылары хырызынмачаннар, че соонаң ардаң парған тілліг монголлар киліп, чабал сөстерге үгрет салғаннар. Чох, чабал паза кірліг сөстернің чилегелері - көп худайлыгларның ахсанызы Орыс чирінде монголлар килгелекте дее полғаннар. Іскеркі чирлердегі славяннарның, идок пасха чоннарни осхас, көп худайлары пар полған, - чохсы үртүн алып алар

үчүн, көп худайларға пазырынчаннар, чирнен тигірінің хон саларларына киртінченнер. Орыстарның көп худайлыг тойларында чабал хырызынчаң сөстернең салыл парған сарыннар сарналчаннар, хайда ипчі алчатхан оолны сөкклекченнер (сөбіреліг хоных хончатса, ипчизи аны киктебезін тіп). Хырызынчаң сөстернең славян-көпхудайлыглар арыг нимес чабал хара күсті хыйа сүрченнер, айналар чабал сөстернең хорыхчалар тіченнер.

Орыс Чирін Кірөстеен соонда, чабал сөстер үчүн, хатыгласчаннар. Алексей Михайлович ханның 1648 чылдагы үлгүліг пічинде, той салылчатса, хырызынарға чарабас тіп, хатыг чахи сыгарыл парған: «хоныхтыг тойда айналыг сарыннар сарнабазыннар паза пір дее чииркестіг паза чабал сөстернең тіл алыспазыннар».

Кірліг сөстернең иң пастагызын Худай Ічезі, икінчизін төреткен ічезі паза, иң халганчызында, - Чир-іче сөкклетче тіп саначаннар.

Паза андаг сагыс пар полчан, иди ічені сөкклекчеткен хомай, кірліг, чииркестіг сөстер үчүн, Худай хатыгласы ызылып, чир-хайрахан чайханча, хыйаллар паза агырыглар тарапча, тіп.

Михаил Феодорович паза Алексей Михайлович ханнарның тузында хырызынғаны үчүн, орамаларға сыгарып, прай чон көзіне хырчыннан чыртчаннар. Артыг полбас анзын даа сагысха кирерге, иди көп кизілер чыылыс парған орыннарда хырызынған кизіні, СССР-ның Уголовной кодексі хоостыра, 15 суткаа чаап салчаннар.

Піс полғаныбыс ла кинен сөс сыгарыбысханыбыс үчүн, нандырыг тутчабыс, өбөнінде хырызынчаң сөстер үчүн. Пір ниме дее ізі чох, тик халбинча, паза пасха кизінің ічезін чабал сөстернең чаап, агаа харгас ызып, піс поэзыбысха хыйалны хыгырынып алчабыс. Ол прай посха нандыра айлан парчаң хара күске айлан парчаң ниме. Чабал тілленгені үчүн, чабал тілліг кизее аймах-пасха иресліг тустарны паза агырыгларны Худайыбыс ызыбысча.

Имнег кирсенде пір миис агырии пар (итсесе, ам даа чохсы үгренилбеен), иди чабал тілліг нимес тее кизи, кинетін, иди чабал хырызын сыхча - Худайны паза ап-арыг кизілерні сөкклек сыхча. Худайға киртін пілчеткен кизее анзы прай пілдістіг полча. Хуттыг чуртаста анзы айнаа туттырчатханы тіп адалча. Айна кизіні хорыгыстыг сөстер сыгарарға тарт салча. Улуғларның чазых ит салғаннары үчүн, Худай ысханынан, палаларның хуттарына даа айна кір парча. Айналан парған кизілер тігі чирдең аймах-пасха үннер истіп сыхчалар, хайзылары оларны хырызынарға паза Худайны чабаллирға көдкірчелер. Пилдістіг, кемнің үннері ол. Хырызынчаң сөстерні иргі тустардаң сыгара айналар тілі тіп адапчалар.

Паза мындаг көзідім пар, хайди айналыг «хара сөстер» кизее теелчеткеніненер. Пір кизи ол чабал сөстернең салбыр тузаланчаң полған. Мына, ол ибзер киліп, көрче - стол алтында ол одырча, кемні ол удаа адачаң. Анан ол, хорых парып, сурча: «Нога син пеер килгезің?» Айна нандырча: «Пит, син мині сыбыра хыгырынчазың». Анан айна чох пол парған. Пу кизи хорыгччаң

ниме нимес, че сыннан полған кирек.

Чой айна кизіні хорыхтырчаң кино нимес, че сыннан тың күстіг айналыг күс полча, хайзы сыбыра кизінен хости чуртапча. Хачан кизи аны адаза, ол поэзын хыгырча тіп, сала-манзыри ол кизінің худына, өрініп, кір парча. Чабал сөстернең хырызынчатхан кизи агаа поэзының худының ізіктерін, пілінмин дее, ас пирче. Хырызынчаң кизи анзына көнік парып, ниме үчүн иреслеткенін пір дее пілінминче. Хайди илчі чоохтаан: чазыхха кірчеткен кизи - чазыхтың хулы пол парча. Кем ол чабал сөстерге санай палғат салбаан, ікіче дее күн чабал сөс сыгарбин, сыдазын, анан ол поэзы піл салар, кем чурттың сын ээзі полчатханын.

Үр ниместе пір сілігленчен орында пасхачыл кирек пол парған: пір санай үс сас хырыхчаң ус ипчі тогыстан сыгыбысхан. Сылтаа андаг - устагчылары оларға тогыста хырызынарға чаратпиныбысхан. Ол хатыгласы сас хырыхчаң ус ипчилер сыдап полбааннар.

Чабал тілленгені кизінің худын ардатча паза иптіг тудын пілерін чазыгча. Сынап хырызынчаң кизінің тілінен чабал сөстерні хыйа алыбысса, андада піс көр саларбыс, хайди аның чохсы сөстері асхынах полчатханын. Хомай кірліг сөстерні сыгарып, хырызынчаң кизи піле-тура поэзының Худай пирген уйаттырчатхан сагызын чабыра пас салча, иди анан андар уйадыстыг киректер идерге ниик ползын тіп. Хырызыныс кизіні чабал ит салып, аның худын санай өдірібісче. Хай-пірес өмеде хырызынчаң кизи уйдаачы поларға күстенче. Андаг өме «хыныс, сіліг, чалахай, хайраллас, айаг» сөстерге күлче, анзы азых паза чарых көрісті санай тулғабысча.

Полған на эән-аас тілліг чиит кизее поэзынаң сурарға кирек полча: аның кічичек оолағы алай ба хызычағы чабал сөстернең тузаланчатса, чохсы полар ба агаа ол кірліг паза чииркестіг сөстерні истерге?

Америкадагы сөбірелернің андаг кибір пар. Хачан палалары, тасхартын киліп, хомай сөстернең чоохтанчатсалар, андада ада-ічезі алай ба улуғлары оларға ахсыларын сабыннаң чууп саларға чохыпчалар. Пит чабал, кірліг сөстер кизінің сагызын, худын, хулахтарын паза ахсыларын тың кірлеп салчалар, аннаң оларның чуртазында он полбиныбысча, иди олар агырыгларға даа пастыг сыхчалар. Ол чохсы кибірні піс поэзыбыстың чуртазыбысха кир салзабыс, тузазы улуғ поларчыг.

Удаа саарбахтар улуғ, күстіг, ир синіне чит парғаннарын көзідерге күстеніп, хутты ардатчатхан хомай, кірліг сөстернең чоохтан сыхчалар. Олар, тың чабал сөстернең тузаланып, постарының чазыг полчатханнарын, постарының чазыг полчатханнарын чазырарға күстенчелер. Анан ол поэзын чабал сөстернең тігілген чаабындынан чаап, хал табанзым паза магаа чағын кір тее полбастар тіп, поэзын чумартып салча. Мына мин хайдаг хал кизізім - хырызынчаң, тамкы тартчам, арага ісчем, че поэзының санай түсчеткенін сизинмин дее халча. Аннаң ол олох ла олғанах паза күлкүстіг көрімнің «ир табанах» полып халча. Кем сыннан күстіг, ол поэзын тиксі амырға чарлабинча. Сыннан пос паза күстіг кизи - ол сас малның чозағынан чуртабинча, хайдар прайзы - мин андарох айланарға тіп. Күстіг кизи хомай нимес чаба палғат салбинча. Ол аннаң сыннан күрсече. Сынап сірер постарың хырызынчазар паза хости хыстарың хырызынчатханын исчерер, андада хайдаг сірер сын ир кизілерзер?

Тіл, сөс - ол пістің удур-төдір тіл алысчаң тириибіс полча, хайзынан иптіг тузаланарға үгрергерге кирекпіс. Паза аннаң иптіг тузаланып аларға угаа сидік, сынап ол похсахтанып, чазып парған полза. Хырызынчаң сөс ікі көрімнің полча: чабалланчатхан туста сыхчатхан паза олаңай ла сөстерні палғалыстырарында тузаланчатхан. Халганчызына кизілер иди палғат салғаннар, паза ол кірліг сөстер чох олар чоохтан таа полбинчалар.

Хачан чабал тілліг кизее тоғас парзан, сағынчазын, - арса, пазынаң хомай пол парған кизи пу? Иди, поэзының чоогында ызых идіндегі орыннарны адастырып, тіл алысчатхан кизи пазынаң тың агырыг кизее төбй, ол поэзының төл чайачаң орынынаң үзе чазып парғанын прайзына чарлапчатханы.

Игумен Савва (Молчанов), хайзы чаачылары, Худайзар хыгырып устапча, пір пөзік орынның чаачының чоогынаң үлескен, хайди ол үр тус хырызынчаң сөстернең поэзып полбаанынанар. Ол кірліг сөстернең иди поэзып алған, хачан «чызыг сөс» сыгара салча, ол пас салчаң, анан казармада килістіре орын таап алып, полған на хомай сөс үчүн Худайға 10 пазырынысты толдырчаң. Нинче-де тус поэзынаң аның азынаң хырызынчаң сөстер санай сых парғаннар. Тың чохсы поларчыг, сынап полған на хомай, чызыг тілліг кизи ол чохсы көзідімге көкчеч полза.

